

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie protestu wyborczego Z. J. i Z.H.

przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

z udziałem Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych 28 czerwca 2025 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

Aleksander Stępkowski Adam Redzik Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

I.

1. Z.J. i Z.H. (dalej także: Wnoszący protest), 16 czerwca 2025 r. wnieśli protest przeciwko ważności wyborów Prezydenta RP przeprowadzonych w dniu 1 czerwca 2025 r. wskazując, że „nadszedł czas na powyborcze i rzetelne rozliczenia” z uwagi na „szereg przestępstw przeciwko wyborom Prezydenta RP, które mają wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów”.

Wnoszący protest wskazali swoje adresy i numer PESEL, jednak protest nie został opatrzony własnoręcznym podpisem Z. H. Wnoszący protest nie wskazali też obwodowej komisji wyborczej przed którą realizowali swoje czynne prawo wyborcze.

2. Prokurator Generalny i Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wnieśli o pozostawienie protestu bez dalszego biegu. Uczestnicy wskazali, że zarzuty zawarte w proteście mają abstrakcyjny charakter. Prokurator Generalny zauważył nadto, że Wnoszący protest nie wykazali, że w dniu wyborów ich nazwiska były umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania.

II.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

II.1. Wolne, równe, powszechne i bezpośrednie wybory realizowane w głosowaniu tajnym są świętem i istotą demokracji, stanowiąc emanację kluczowej zasady ustrojowej Rzeczypospolitej Polskiej z art. 2 Konstytucji RP. To w akcie wyborczym każdy uprawniony realizuje swoje prawo do partycypacji we władzy; wyboru swoich przedstawicieli czy też głowy państwa – Prezydenta RP. Wybory muszą być zatem przeprowadzone w sposób gwarantujący, że głosy wyborców zostaną policzone zgodnie z prawem, a wszelkie mogące wystąpić nieprawidłowości i przestępstwa związane z aktem wyborczym zostaną wyjaśnione. Szczególnym instrumentem służącym każdemu wyborcy jest protest wyborczy, który – w przypadku wyborów do Sejmu RP, Senatu RP oraz na urząd Prezydenta RP, zgodnie z Konstytucją RP, wnosi się bezpośrednio do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy rozpoznaje je a następnie rozstrzyga o ważności wyborów. Ten model ustrojowy sądowej kontroli wyborów do głównych organów władzy jest utwierdzony polską szczególną tradycją sięgającą Konstytucji RP z 17 marca 1921 r. (art. 19). –

II.2. W przypadku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru na zasadach określonych w ustawie. Zasady te zostały zawarte w przepisach ogólnych art. 82 i art. 83 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (dalej także: k.wyb.) oraz –

w odniesieniu do wyborów Prezydenta RP – w przepisach szczególnych art. 321-323 k.wyb.

II.3. Materialnoprawne podstawy protestu wyborczego określone zostały natomiast w art. 82 § 1 pkt 1 i 2 k.wyb., zgodnie z którym przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

- 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub
- 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

II.4. Wymagania formalne protestu określono w art. 321 k.wyb., zgodnie z którym protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 14 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą (dalej także: PKW), przy czym nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego (§ 1).

II.5. Protesty wyborcze składa się do Sądu Najwyższego osobiście (wyjątek od zasady reprezentacji przez profesjonalnego pełnomocnika) lub przez pełnomocnika. Zgodnie z art. 321 § 3 k.wyb. wnoszący protest powinien sformułować w proteście zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera owe zarzuty. Z uwagi na to, że protest wyborczy jest środkiem procesowym o indywidualno-konkretnym charakterze, należy konkretnie wskazywać w nim naruszenia i przedstawiać dowody ich popełnienia, a co najmniej uprawdopodobnić prawdziwość zarzutów.

II.6. Możliwość rozpoznania protestu wyborczego warunkowana jest wskazanymi wyżej wymogami, ale ponadto protest musi spełniać minimalne warunki pisma procesowego określone w art. 126 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm., dalej także: k.p.c.), w tym zawierać m.in. własnoręczny podpis (odpowiednio art. 126 § 1 pkt 6 k.p.c.). Protest wyborczy to pierwsze pismo w sprawie, wobec czego powinien zawierać m.in. numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub numer identyfikacji podatkowej (NIP) wnoszącego protest (odpowiednio art. 126 § 2 pkt 2 k.p.c.). Podkreślić też należy, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawach z protestów wyborczych nie wzywa się do usunięcia braków formalnych, a przepisy art. 130 § 1-2 oraz art. 130^{1a} § 1-3 k.p.c. nie mają zastosowania (uchwała Sądu Najwyższego z 25 października 2023 r., I NZP 8/23).

II.7. W analizowanym proteście prawidłowo podano dane osobowe wnoszących protest, w tym numer PESEL. Protest został opatrzony własnoręcznym podpisem wyłącznie jednego z Wnoszących protest (Z. J.). Podpis Z. H. został natomiast zeskanowany, a następnie wydrukowany. Należy zatem uznać, że protest wyborczy obarczony jest w tym zakresie nieusuwalnym brakiem formalnym.

II.8. Kontynuując powyższe rozważania trzeba wskazać, że protest wyborczy w całości nie odpowiada ustawowym warunkom formalnym o których mowa w art. 321 § 3 k.wyb. Wnoszący protest nie przedstawili ani nie przywołali żadnych dowodów potwierdzających zarzucane nieprawidłowości, jak również, że miały one wpływ na wynik głosowania. Wnoszący protest opisali wyłącznie okoliczności, o których dowiedzieli się z doniesień medialnych. Przedstawione przez nich wydruki ze źródeł internetowych mające potwierdzać podniesione przez nich zarzuty, nie mogą być odczytywane jako okoliczności świadczące o dopuszczeniu się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego czy też naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, które mają wpływ na wynik wyborów. W szczególności wnoszący protest nie wskazali choćby jednego przypadku, gdzie

aplikacja do weryfikacji zaświadczeń o prawie do głosowania w miejscu pobytu wyborcy byłaby używana przez członków obwodowych komisji wyborczych, a używanie jej skutkowało pozbawieniem wyborcy prawa do oddania głosu w wyborach.

1. Niezależnie od powyższego wskazać należy, że nieprawidłowości dot. ustalenia wyników głosowania w Obwodowych Komisjach Wyborczych nr: 95 w Krakowie, 25 w Strzelcach Opolskich, nr 35 w Grudziądzu stanowiły przedmiot oceny Sądu Najwyższego w ramach rozpoznawania innego, skutecznie wniesionego, protestu wyborczego. W postanowieniu z 27 czerwca 2025 r. Sąd Najwyższy wyraził opinię, że zarzuty protestu co do nieprawidłowości w sporządzeniu protokołu głosowania w obwodzie w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonego w dniu 1 czerwca 2025 r. m.in. przez ww. Obwodowe Komisje Wyborcze są zasadne, ale bez wpływu na wynik postępowania.

II.9. Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy, na podstawie art. 322 § 1 zd. 1 k.wyb. w zw. z art. 321 § 1 k.wyb., orzekł jak w sentencji.

sk

[a.ł]